

ной идеологии. Следствием подобного единства православия и государства стало отсутствие у русских людей альтернативы в определении высших жизненных целей и средств их достижения. Эта безальтернативность явилась причиной таких специфических русских явлений, связанных с поиском Высшей Правды, как бегство от церкви и от государства, как → **раскол** и → **странничество**.

Религиозные идеи князя Владимира не были отмечены теоретической системностью. Но они складываются в систему, если мы начинаем рассматривать их как элемент политической деятельности князя-крестителя. Для многих последующих поколений церковных и политических деятелей России это отношение к религии как национальному достоянию являлось образцом и примером.

V. A.

Водка

Понятия „водка” и „Россия” неразделимы как для самих русских, так и для многих иностранцев. Наряду с блинами, икрой и квасом водка – гастрономический символ России. Хотя различные виды водки производят и в других странах, русские считают ее своим национальным напитком. В конце 1970 гг. право считаться родиной водки оспаривала Польша. Благодаря исследованию, предпринятому В. Похлебкиным, первенство России удалось отстоять, и в 1982 г. международный арбитраж закрепил за СССР приоритет создания водки как оригинального русского алкогольного напитка. Признан был и основной советский экспортно-рекламный слоган: „Только водка из России – настоящая русская водка!”.

„Запад не имеет ничего похожего на водку и на то, как ее пьют русские. Водка в жизни русских есть неизбежная смазка человеческих отношений и механизм ухода от действительности...

rozpatrywać je jako element aktywności politycznej księcia – chrzciciela. Dla kolejnych pokoleń rosyjskich działaczy cerkiewnych i politycznych jego stosunek do religii jako do wartości narodowej stanowił wzorzec i przykład.

V. A. (A. Bn.)

Wódka

Zarówno dla Rosjan, jak i dla wielu obcokrajowców pojęcia „wódka” i „Rosja” są nierozłączne. Wódka, podobnie jak bliny, kawior czy kwas chlebowy, jest „gastronomicznym” symbolem Rosji. Wprawdzie różne rodzaje wódek produkowane są też w innych krajach, jednak Rosjanie uważają wódkę za swój narodowy napój. W końcu lat 70. w szranki z Rosją o „wódczane” pierwszeństwo wstąpiła Polska. Radziecki uczone W. Pochlebkin wybronił Rosję jako „ojczyznę” wódki. W 1982 r. międzynarodowa komisja arbitrażowa przyznała ZSRR priorytet w produkcji wódki jako oryginalnego rosyjskiego napoju alkoholowego. Rację bytu otrzymał wtedy radziecki slogan eksportowo-reklamowy: „Tylko wódka z Rosji jest prawdziwą rosyjską wódką”.

„Żaden trunek na Zachodzie nie spełnia roli wódki i nie pije się go tam tak, jak w Rosji. Wódka w Rosji jest „smarem” ułatwiającym stosunki międzyludzkie oraz

Водка сближает людей, и многие русские признаются, что они не могут доверять человеку, пока как следует не выпьют с ним... Откупоренная бутылка должна быть опустошена. Поставить ее недопитой на полку – идея, которая смешит русских” (Х. Смит; → **ПЬЯНСТВО**).

Способы и нормы потребления водки, характер опьянения, принципиально отличаясь от специфики потребления и воздействия на человека вина и пива, играют роль культурного кода в процессе национально-культурной идентификации, рассматриваются как индикатор русскости. Крепость этого напитка (эталонная 40-градусная водно-спиртовая смесь была запатентована в 1894 г.) должна подчеркнуть стойкость пьющего. Особо ценится способность много выпить и не опьянеть, остаться способным вести беседу и решать экзистенциальные вопросы. Водка как бы помогает человеку „быть русским” и отличать своих от чужих (→ **свой/чужой**).

М. Т.

Врубель Михаил Александрович (1856 – 1910)

Основоположник русского живописного символизма и модерна, наряду с В. Борисовым-Мусатовым, К. Сомовым, К. Петровым-Водкиным, Н. Рерихом, П. Кузнецовым и др., наследник идей философского и художественного романтизма. Следствием романтического понимания искусства стало его обращение к общечеловеческим культурно-историческим образцам – эпосу, мифу, сказке, мировой литературе как материалу для творчества. Произведения Врубеля не стали от этого вторичными, а явились новой художественной сублимацией вечных образов. Библейская тема появилась в первой самостоятельной работе художника над росписями Кирилловской церкви в Киеве

уцечką od rzeczywistości... Zbliża ludzi – Rosjanie uważają, że nie należy ufać temu, kto nie sprawdza się w pijaństwie... Otwartą butelkę należy opróżnić do końca. Nie można odstawić niedopitej butelki na półkę – to śmieszy Rosjan” (H. Smith; → **ПЬЯНСТВО**).

Sposoby i normy picia wódki, charakter zamroczenia alkoholowego, zasadniczo różniąc się od specyfiki picia i wpływu na człowieka вина и пиwa, odgrywają rolę kodu kulturowego w procesie identyfikacji narodowo-kulturowej; rozpatrywane są jako identyfikator rosyjskości. Moc wódki (wzorcową 40-procentową wodno-spirytusową mieszankę opatentowano w 1894 r.) powinna podkreślać odporność pijącego. Szczególnie ceniona jest umiejętność wypicia dużej ilości wódki i nieupicia się oraz prowadzenia w takim stanie rozmowy rozwiązującej problemy egzystencjalne. Wódka pomaga „być Rosjaninem” i odróżniać swoich od obcych (→ **свой/чужой**).

М. Т. (I. K/B. Sz.)

Wrubel Michał (1856 – 1910)

Obok В. Borisowa-Musatowa, К. Somowa, К. Pietrowa-Wodkina, М. Rericha, Р. Kuzniecowa i innych współtwórca symbolizmu i modernizmu rosyjskiego w malarstwie, kontynuator i spadkobierca idei filozoficznych i artystycznych sztuki romantycznej, sięgający do historyczno-kulturowych wzorców eposu rycerskiego, mitu i baśni oraz ich wariantów literackich, obecnych w sztuce światowej. Dzieła Wrubla cechuje oryginalność interpretacji „wiecznych” tematów sztuki. Stałym elementem jego twórczości są motywy biblijne, które pojawiają się już w pierwszej samodzielnej pracy (freski w cerkwi św. Cyryła, 1884–1885) i towarzyszą malarzowi do końca życia.

W interpretacji przypowieści biblij-